

Абдусаид КУЧИМОВ

МУЗАФФАР ПОНЖ ОПДИ

ХУШХАБАР

Кучоклаб ётмайман энди армонни,
Энди соғинчларим кезмас дарбадар.
Яшнатиб йоборди еру осмонни,
Мен сизни севаман, деган хушхабар.

Соғингани каби дарёни сойлар,
Соғингани каби тунлар юлдузни.
Нечакун, неча тун ўйларин пойлаб,
Интизор куттандим кутлуг бу сўзни.

Күшдек сочавер нури зиёни,
Эй, раҳиҳон гулидек азиз, мўътабар;
Мушкин анбарингга тўлдир дунёни,
Хушхабар, хушхабар, хушхабар.

БУГУН

Музаффар тонг отди, бошланди кунинг,
Қолмасин заррача ташвиши, тугунинг.
Умринингнинг мухташам сардафтарида
Зарнигор шон бўлшиб колсан бугунинг...

ОТАМ ҚАЧОН ТЎЙ ҚИЛСА...

Оtam қачон тўй килса,
Ёмғир ёккан, көр ёккан:
Осмон тўла пар ёккан,
Осмон тўла зар ёккан.

Мундок деган хаммага
Қишлоғимиз узуги:
— Оллоҳимга ёккан-да,
Кўчимбойнинг қилиғи.

Шул боиским, хар доим
Бошласа тўй-матрака,
Мехри дарё Худойим
Ёғдирар кут-барака...

Булут чикмай хавога
Сийрак бўлса ёмғир, көр
Югур, деган, бобога,
Тўй бошласин оқсоқол.

Бугун йўқсиз оламда,
Қайдасиз бу дақика?
Отажон, набирамга
Қилар бўлдик ақиқа.

Куруқ келган эди куз,
Япроқлар мўрт бўлғанди.
Дехқон кўкка тикиб кўз
Қўзлари тўрт бўлғанди.

Ё, ўзингдан!
Эрта тонг
Ақл оғди, онг оғди:
Туни бўйи, отажон,
Тизза бўйи кор ёғди!

Оппок бўлди қишлоғим,
Көр қоплади хар ёқни;
Ота, бугун эрталаб
Тизза бўйи кор ёғди!

Босиб кетди оқ яшин
Дашту дала, чорбогни.
Ота, сизга ўҳшади
Набирамнинг чироги.

Бутун бўлсин баҳти хам,
Хотам бўлсин Сиз каби...
Бўлсин бокий – бардавом
Отажоним мактаби.

Оtam қачон тўй килса,
Ёмғир ёккан, көр ёккан.
Осмон тўла пар ёккан,
Осмон тўла зар ёккан...

ШОХОНА ДАФТАРЛАР

Канча синиқ диллар ғамгин, паришон,
Гёй булут тўғсан юлдузек хира.
Махзун лахзаларда паҳлавон ўғлон,
“Темир дафтар”ларни килди ихтиро.

“Ёшлар дафтари” деб аталди бири,
Бошқаси – “Аёллар дафтари” бўиди.
Кўп ўтмай дафтарнинг саҳифалари,
Ўқсик кўнгилларнинг дардига тўлди.

Худди эртакларда бўлмаган мисол,
Сирли мўъжизалар бошланди шунда.
Довулга айланди сахарги шамол,
Ой гёй кўшга айланди тунда.

Қолмади на гузар, на кент, на қишлоқ,
Сурурга кўмилди дашту далалар.
Оловдек ярқираб ёнди кизгалодар,
Кирларни қоплади алвон лолалар.

Кутлуг паноҳ бўлди канча дилларга,
Канча юракларнинг ювди шўрни.
Соҷи ковжираган канча гулларга –
Мухаббат нурини, меҳр нурини.

Канча булокларнинг очди кўзини,
Дарёга айланди канча ирмоклар.
Султон кўчаларда кўрди ўзини,
Чим босган сўқмоқлар, сагир сўқмоқлар.

Магур учайтир чўмиб нурларга,
Оппок кабутарлар – оппоқ кантарлар.
Нажот калъалари бўлмиш уларга
Шохона дафтарлар – “Темир дафтари”лар.

Хадемай гулларга буркангай Ватан,
Гулларга кўмилгай тогу тошгача.
Илло, ёшу кари бугун битта тан,
Бугун элдошлиларим шашти бошқача.

Хадемай сизга ҳам колмас эхтиёж,
Авлодлар эслашар, эхтимол, кулиб...
Сиз эса қолгайсиз бошингизда тоз
Бугунги кунлардан хотира бўлиб.

ТАЪЗИМ

Билмам, назар тутдингиз нени,
Омадисан, деганда, менга.
Минг бор шукр киласан, мени –
Хаёт сизга учратсан кунга.
Келган бўлса, зарра омадим,
Кулган бўлса, тақдир мумтоз;
Бошим ерга теккунча таъзим –
Сизга таъзим киласан, устоз!

ХОВУЗ БЎЙИДА

Нечакийлар қалбимни ўртаб,
Тутаб ётган ўтии сўндиридим.
Мен бу оқшом катта ховузда
Ухлаб ётган Ойни синдиридим.

Ў! Богланниб колгандим унга,
Мехриминг минг толаси билан.
Майдо-майдо килиб ташладим,
Кўзимнинг тош жолоси билан.

Сон-саноқсиз митти юлдузлар,
Сарховузда ялтираб қолди.
Хурқиб учган каналаклардай
Сув бетида калтираб қолди.

Сўнг кулоқни очиб юбордим,
Дилгир-дилгир бокиб кетди ой.
Ховуч-ховуч дурдай ялтираб
Осмон сари оқиб кетди ой.

ЛАҲЗА

Қалтирайди қаршимда гуллар,
Жовдирайди кўзларда ёш.
Нималаридир демокчи бўлар
Япроқларда безовта кўёни.
Дўқ уради изғиринли куз,
Ковок узр қаҳрим осмон.
Учганидек беҳисх юлдуз
Тилла бағлар томчилар бежон.
Ичимга нар жайра киргандай
Вужудимни гажиҳи титрок.
Ўқилондай тажовузга шай,
Қўлимдаги чархланган ўрек.
Чагир ўйлар конатар дилни,
Надоматдан тўлиб-тошгайман.
Ўзим суюб ўстирган гулни
Эй-вон!
Қандай ўриб ташлайман...

БИЛМАСАНГ...

Майлига, тоғларнинг сирларини оч,
Тунларни ёртесин қалбингдаги нур.
Зангори осмонда мисли қалдироч
Чарх уриб дунёга айласин суруп.

Очуннинг тубига майли, ет, аммо
Билмаган одамга зинҳор тош отма.
Билмасанг – бирвони қилимагин иғво,
Билмасанг – билмасдан гуноҳга ботма.

ШАМ

Бир савол руҳимни эзди ҳар гал,
Сўнётган шамга тушганди кўзим.
Эй шам, кимдир сени ёқмаса агар,
Ёндириш эдинг-ку ўзингин ўзинг.

Не боис баъзилар бирвони ёқиб,
Тортган азобига келмайди раҳми?
Ёки ўзгаларга озор етказмок
Гуноҳ эканига етмасми фаҳми?

Ҳай, бу одамзотнинг хийлалари-я!
Баъзилар жанг деса пусинадилар.
Баъзилар дўстини шам каби ёқиб,
Азобла-аб, азоблаб... исинадилар.

ТАНТИ ЎЗБЕК

Саховатли саҳиҳ кузлек
Саодатли элдир ўзбек.
Бука бўйин – ман-маналарга
Парво қилмас жанда-бўзек.

Жаҳондаги бирон миллат,
Эл-улусдан ўқидир ками.
Юлдузлардек бокий кудрат –
Аждодларин кутлуг шашни.

Боболарин қанча ҳалқлар
Бизники, деб талашади.
Бундай шараф – шоён тахтлар
Ўзбекка хўн ярашади.

Азал-абад сочар ёғду
“Авесто”дек бўстонлари.

Жасоратга жасур кўзгу
“Алномиши”дек достонлари.

Дўстларига меҳри кўш,
Дўстларига курбон жони.
Пашша каби эзар, бебош
Аллон-каллоб, бевафони.

Ҳавас билан бокар дунё
Тоғдай кўрким савлатига.
Дур маҳлий, нур маҳлий
Ўзбекистон давлатига.

Не-не фотих, не-не хоқон
Синааб аччиқ омадини;
Эга олмай тутди мотам
Ўзбекнинг али қоматини.

Шижаотда довқур-ложин,
Бургут кўзлик, килич сўзлик.
Эгилса ҳам салом учун
Эгилади тантин ўзбек.

ҲАВАС

Улгу олиб яша доим ҳавасдан,
Булбулдек кўйлашига талпинин кўмринг.
Факат соя бўлиб қолма ҳавасга,
Ҳавасга эргашиб ўтмасин умринг.

Яркирок юлдузек чаракла ҳар дам,
Изингда гулласин сирли тилсизлар.
Ибрат бўл, орзу бўл, ҳавас бўл сен ҳам
Кимлардир сенга ҳам ҳавас қилсинлар.

БАРЧАМИЗ

Кимнингдир кўзининг корасидамиз,
Кимнингдир алами – ярасидамиз.
Халқни оломон деб, урмайлик ерга,
Барчамиз шу уммон орасидамиз.

ҮНУТИШ

Аста-аста тинади ёмғир,
Аста-аста тўхтайди шамол.
Етим даштга айланар сагир
Уфкларга тулаш лолазор.

Аста-аста бўлмайсан хайрон,
Булбуларнинг хонишларига;
Титримайсан кўш ботар он,
Чўққиларнинг ёнишларига.

Аста-аста калбингта намли,
Тундек сокин ором кўнади.
Вужудингда унтиши номли,
Махобатли дарахт униади.

Аста-аста кўрсатгай жамол
Юрагингда ўзга бир чаман.
Хаёлнингда бошқа бир хайл,
Мен ҳам эсадан чиқиб кетаман.

Аста-аста ботгандек кўш,
Унтилар сехкор кўзлар.
Унтилар саргашта, бебош,
Қасамфуруш, бевафо сўзлар.

Борлигингни забт этар секин,
Юлдузларнинг ўзга шульаси.
Эсадан чиқиб кетади бир кун,
Бу дардларнинг ҳамма-ҳаммаси.

СЕН БАРИБИР БОШҚАЧА

Чиройингта маҳлий,
Богу бўстон, даштгача.
Фариштасан сен гўё –
Сен жуда ҳам бошқача.

Ўхшамайди ҳеч кимга,
Юзу кўзу кошгача;
Сочинг ҳавасдир туига –
Кўзинг кундан бошқача.

Кўлсанг оқар сув бўлиб,
Баланд тоддан тошгача;
Дил, гулга кетар тўлиб –
Сен жуда ҳам бошқача.

Кўрдим қанча гулларни,
Үргутдан то Шошгача;
Севолмадим уларни –
Сен жуда ҳам бошқача.

Жонингга бўлай малҳам,
Дилбарим, юз ёшгача;
Билки, менинг севгим ҳам,
Жуда, жуд-да бошқача...

МЕХР КЎЗ ЁШИ

Эртак эмас экан қайта туғилмок,
Ўлиб, тирилмок ҳам эмас афсона.
Бугун дунё яна очмокда кучок.
Йўқ эдим, бор бўлиб турибман, мана.

Тарғил булатдан сўнг музаффар кўш
Чаргоғиң килғандек мулки оламни;
Битта сўз, бир томчи меҳри кўз ёш,
Тирилтиар экан одамни.

Замину фалакда анбар кибрий,
Сархуш булбулларга саргашта достон;
Тўғонга кўмилиб колгандек дунё,
Вахима босади, алдамай қолсант.

Атроға бокаман, чин билан ёлғон,
Сув билан, тупроқдек кетгай коришиб.
Сен мени алдасан, алданган замон,
Еру кўк кандилдай кетгай ёришиб.

Эсласам, титрайман, гулдек этиб бош,
Серхли ўйларга толгонларингни.
Қайдасан, соғинчим, алдамчи кўш,
Соғиниб кетдим-ку, ёғлонларингни...

БИТТА СЎЗ

Ўзбек миллий академик драма театрида “Уруши одамлари” спектакли намойиши бўлиб ўтди. Ёзувчи Назар Эшонқул шу номдаги асари асосида инсценировка қўлган ушибу спектакли театрнинг бош режиссёри Асқар Холмўминов саҳналаштирган.

Спектаклининг гоявий устуни — Она тимсоли. Уруш туфайли ўғилларидан айрилган бўлса-да — адабиётимиз, театр санъатининг янги характеристерни топилмаси — Бийди момо бутун оғирликни елсанга олиб, укубатларга бардош беруб, ург-аймогини асрарда давом этади. Чунки унинг кўлига кўз тутиб турган Бойхун аводдининг давомчилари, фарзандлари бор. Уларни кўз корачигидек асрар Бийди момонин, Онанинг зиммасида.

Муаллиф ва режиссёр томонидан она тимсолининг ўзига хос жihatлari

ган. Майнан бузук раис олдида момо ички изтироб билан фарёд чекади. У саҳнада халоллик ва поклик рамзи сифатида намоён бўлади. Анзиратни суд килиш саҳнасида эса, бағрикенг меҳрибон Бийди момонинг юрагида адашган фарзандига ачиниш хислари уфриб турса-да, хиёнатни асло кечира олмайдиган имон-эътиқоди аёл экани С.Юнусова томонидан ишонарли талкин килинган.

Актёр Рихситилла Абдуллаев — Мирзакул мамлакат бошига мусибат тушса ҳам хайвоний нағисини кондириш дардиди юрган нопок, маънавий кашшоқ инсон. У ватанпарварлик, инсонпарварлик, колаверса, миллий

Аммо буни Бийди момо ҳам, жамоа ҳам кечиролмайди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Хосият Хусанова, Маҳфузза Боботиллаева, Мадина Мухторова ва ижроидаги аёллар Анзиратни ҳар тарафдан сўрокка тутишиди. Шунда ўғилчasi химояга келади. Саҳнадаги аёлларнинг маломатларига бардош берган Анзират “кора ҳат” келган эри, бир оғигдан айрилган бўлса-да, омон-эсон кайтиб келганида тирик мурдага айланади. Л.Элтоева каҳрамонининг эри келганидан суюнини ҳам, гуноҳ устида қўлга тушиб кайгуришини ҳам бўймай аросатда колган холатини нюхоятда ишонарли талкин этган.

Спектаклининг ҳар бир сахнаси режиссёр томонидан муқаммал ўйланган. Ҳар бир образ ўз ижро-чинини топган. Айниқса, ёш актёр Дониёр Насридинов ижроидаги почтачи ёвқоч образи инсонпарварлиги билан алоҳиди ажралиб турди. Қишлоқ аёлларига келтирган “кора ҳат”лардан унинг ўзи изтиробга тушиди. Содда, оққўнгил йигит ўзгалар дардига шерик бўлишдан чарчайди. Ногиронлигига қарамай, кўнгиллилар сифатида фронтга кетади.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мехридин Раҳматов ижроидаги Нормат образи имон-эътиқоди, ҳалол, шу билан бирга мард ўзбек йигитларининг тимсоли сифатида намоён бўлган. Унинг қаҳрамони кўнгли ганимайди. Фронтда кон кечиб, бир оғигдан айрилиб, дийдаси котиб кетган. Муаллиф ва режиссёр ана шу қаҳрамонинг хатти-ҳарқатлари, иродаси орқали ўзбек миллиатининг мард ва жасур, ҳароданд ҳазар киладиган йигитларига ҳайкал кўйган, десак муболага бўлмайди.

Вижондига карши боролмаган Нормат — М.Рахматов ориятини паймом килишдан кўра ўлимни афзали билади.

Рассом Флора Газизова, либослар рассоми Лобар Турсунова, бастакор Аялберген ўтегеновинг ижодий изланишлари муалиф ва режиссёрининг максади билан ўйнлашгани муваффакиятли сахна асари яратилишига хизмат килган. Режиссёр барча ижодийларнинг имконият ва кобилиятларидан унумли фойдаланган ҳолда, томошабинни огохлика чакирувчи сахна асари яратгани эътирофа лойик.

Асарни томоша килиб, уни ҳалолники улуғловчи мадхия, деб кабул килимд. “Уруш одамлари” спектакли одамларни урушининг даҳшатли оқибатларидан огоҳ килиб, саҳнада узок ўзиллар яшайди, деб ўйлайман.

Марат АСАДУЛЛАЕВ,
тележурналист

РАКСНИНГ СЕХРИЛИ ОЛАМИ

Санъатимиз фидойиларидан бири Мавлуда Эралиева Тошкент давлат Санъат ва маданият институтининг хореография бўлнимин тамомлаб, Бекобод шаҳрида ракс санъати ривожига салмоқли хисса кўшиб келаётган хореографидир. Бекободдаги металурглар маданият саройида, “Ёшлик” маданият ўйидаги йиллар мобайнида фаолият юритган Мавлуда Эралиева шаҳардаги 11-муисика ва санъат мактабида ва санъат коллежида “Ракс” бўлимлари ташкил этилишига бош-кош бўлди.

— Ракснинг жозибаси шундаки, оддий харакатлар ҳам ёшлик нафосати билан ўйнлашиб, гўзаллик касб этиб бораверади, — дейди М.Эралиева. — Энг аввали, инсонинг қалбида ўзи танлаган касбга меҳр-муҳаббат жўш уриб туриши лозим. Имкон кадар ўзимнинг раксга чексиз меҳримни ўқувни кизларимга сингидиринг, уларда гўзал фазилатларни шакллантиришга харакат килдим.

Иш фаолиятини Болалар ижодиёт марказида бошлаган Мавлуда опа “Шодлик” ракс ансамблини тузди. Сўнгра металурглар маданият саройи кошида “Парвоз”, “Шодидён” ашула ва ракс ансамбларининг ҳамда “Ёшлик” маданият ўйи кошидаги “Нилуфар” ашула ва ракс ансамбларининг ҳалқ ансамбли даражасига кўтарилишига катта хисса кўшиди.

Турмуш ўртоғи Максуджон Хўжаметов ҳам санъат соҳасини танлаган. Кўп йиллар санъат мактаби ва коллежларида ўзбек ҳалқ чолгу асбобларидан ёшларга сабоқ бериб келаётir. “Қанот — жуфт

Ашурали БОЙМУРОД

ҲАЛОЛЛИК МАДҲИЯСИ

Назар Эшонқул
асари

Сахналаштируви режиссер
Асқар Холмўминов

Сахналаштируви рассказ
Флора Газизова

Анзират персонажи орқали ҳам очиб бернишган. Аслида Анзиратнинг ўрни Бийди момо ҳарқатларининг давоми сифатида талкин этилади. Бийди момо нопокликка карши тинмисиз курашади, бўйин эгмайди. Анзират эса фарзандлар учун жонидан, боридан кечган. Болаларини асрар колиши учун у раиснинг кабиҳона шартига рози бўлади. Анзират асар сўнгидаги фоқеали ўлим топади. Фарзандлар учун бўлса-да, ҳаромхўрга бўйин эрган Анзират ортик яший олмаси. Тасодиф туфайли уруща тирик колиб, кишлогоғига қайтган Нормат Анзиратнинг ҳам, уни мақбурларган раиснинг ҳам умрига нуқта қўяди.

Режиссёр сахна бешагида ўзгача ийлуттан: ёмонлик авж олиб боргани

момо билан актёр Рихситилла Абдуллаев талкинидаги колхоз раиси Мирзакул ўртасидаги қарашма-қаршиликка курилган. С.Юнусова ўзи қаҳрамонини даражасига олиб чиқолган. Унинг характеристидаги ватанпарварлик, меҳнаткашлик фидойилари хислатларни масъулият, ҳалоллик, поклик фазилатларни билан ўйнлашганини кетганди. С.Юнусова — Бийди момонинг ҳар бир сўзи нишонга ўқедеги тегади. У кучни иродаси, оғир масъулиятни бўйнига ола билиши билан бошқаларга ибрагидир. Айниқса, ўғилларидан бирин-кетин келган “кора ҳат”лар хакидаги маълумотларни ўтишини саҳнаси актиси томонидан шундай ишонарли ижро этилди.

кадриягина түйугулари ёт бўлган майда шахслар тимсоли. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Лола Элтоева ижроидаги Анзират нюхоятда гўзал, меҳнаткаш аёл. У ҳамма катори фронти ортида фидокорона мекнат килади. Барча аёллар катори фронгта кетган эрини соғиниб кутади. Аммо эридан келган ҳора хатни ўқиб эс-хушидан айрилади. Бемор кизчаси ва ўғлини бокиши учун бир бурда ҳамон тополмагач,номард Мирзакулнинг шартига кўнишга мажбур бўлади. Актриса ўзи қаҳрамонининг хаёв пардасини йиртиб, хиёнат кўчасига ўтиши холатларини тасъирчан ижро этганки, томошабини беихтиёр унинг маънавий инициози мажбуран юзага келганини тушунгандек бўлади.

Суратда: Шоира мухлисларига дастхат ёзмоқда (1980 йиллар ўртаси).

ДАСТХАТЛАРДА ҚОЛГАН УМРЛАР

карамай, безовта эдим. Телефонимиз жиринг этса, Ҳалима эмасмикан, дея гўшакни олишга ошикаман. Орадан бир хафтадан ортиқроқ вакт ўтиб, кўнгирок жиринглади. Ҳалима озови:

— Табриклиман! Жуда чиройли китоб бўлиди, у оиласизда кўлма-кўл бўлиб кетди... Китобингиз хакида бир нарса ҳам коралаб кўйдим. Маяқул кўрсангиз фойдаланариз.

Ўзма пайтдаги кувончими ифодалашга ожизман. Кайта-кайта ўқийман, ўқиганим сайнин севинчим ичимга сигмайди. Бу ёзмаларни китобимга сўзбоси килиб танлади: ‘‘Ёнимизда юрган ижодкор инсон хакида’’ йитоби арим арёма-ён’’ китоби дўстлашган. Умр шомига кириб бораётган бу иккни, чумолидай меҳнаткаш, филдай вазмин, сабр-токатли, қаноатли инсонларда мен тонгти кад кўтариши, тоғти эхтираси тикланишини кўржалам. Умр шомига ёвук қелганини сари келётган ёзилган лаҳзалар муҳрланган кундакликларидан бўлди. Аммо бу ажраби оғирлигидан ўтибди. Ҳалима Ҳудойбердиеванинг қўнгирок килишиб, Тилаб акага раҳмат айтишибди.

Янги йил якнилаштаётган, газета-журналларга обуна кизигин бораётган пайтлар. “Гулистан” журналига ишга келганидан кўчпичли ҳабардор бўлибди чоғи, ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси ўтқир Ҳошимов, шоир Сайдулла Ҳаким кўнгирок килишиб, Тилаб акага раҳмат айтишибди.

Инди якнилаштаётган, газета-журналларга обуна кизигин бораётган пайтлар. “Гулистан” журналига ишга келганидан кўчпичли ҳабардор бўлибди чоғи, ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси ўтқир Ҳошимов, шоир Сайдулла Ҳаким кўнгирок килишиб, Тилаб акага раҳмат айтишибди.

сурурланяпман, бу сурурни азиз қадронализмийнинг ўзлари кандай бошдан кечираётган экан-а?! Мен икки дарё шовуллашларини эшига таётгандай, икки дарё жавоҳирларини багримга вакт ўтиб, кўнгирок жиринглади. Ҳалима озови:

Бир-бирингиздан мадад олиб оқаётган ва хали жуда узок-узок оқадиган, пўлатдай эшилиб оқаётган кучли дарёларидан.

Бизлар дарёларимиз, ҳеч ортга кайтмас, Гулдуурсол соламиз бис оқсан сари.

Замзамаларингиз хеч тинмасин, бас, Ҳарқара дарёлар замзамалари”.

2015 йил. Ўйлаб карасам, шоира билан танишанинга десяри кирдиган. Ҳалима Ҳудойбердиеванинг қўнгирок килишиб, Тилаб акага раҳмат айтишибди.

Бизлар дарёларимиз, ҳеч ортга кайтмас, Гулдуурсол соламиз бис оқсан сари.

Замзамаларингиз хеч тинмасин, бас, Ҳарқара дарёлар замзамалари”.

2015 йил. Ўйлаб карасам, шоира билан танишанинга десяри кирдиган. Ҳалима Ҳудойбердиеванинг қўнгирок килишиб, Тилаб акага раҳмат айтишибди.

гидан хавотир бўлса, иккинчи жиҳатдан, мен кекса қаламкашни шоира хакидаги билганларим, кўрганларимни борича ёзиб улгурисимга бир ишора эди.

Кўлimgа қалам олдим. Шаҳд билан ёзишга киришдим ва гоййидан келган бир овоз: шоира хакида ёзмоқчимисан, шоирилигини унумта, деган даъво мени ўйлатиб кўйди. Чунки шеврларини таҳлил килиш учун билан тенглashingдиган ижодкор бўлмок керак. Мен шонрининг турфа хислатлари, инсоний фазилатларидан бир шингил-бир шингилдан сўзламоқи эдим. Ахир, шоира мухлислари учун, колаверса, адабийтимиз тарихи учун бу жиҳатлар ҳам кизарлики, иратли эмасми?! Биронинг ижоди хакида ёзганлар билан бўйлаша оламаними, янги гап айта оламаними?! Шу масалага келганда оқсанликни колдим, ўзимни оқиз сездим...

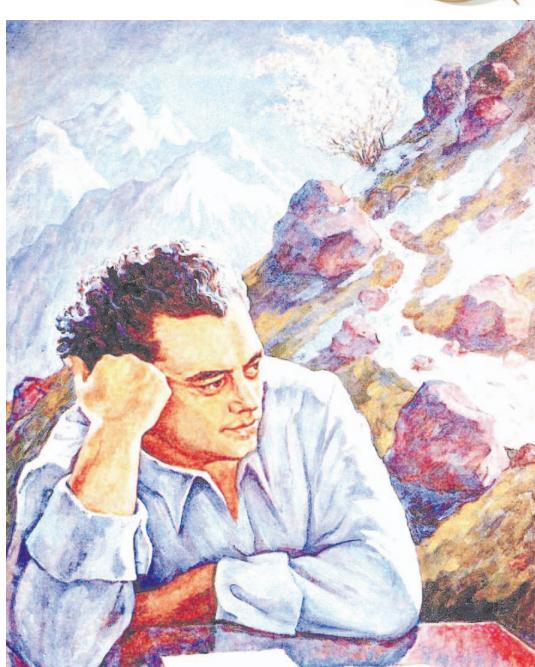
Ўйлаб, ўйлаб, ўйимга етдим!

— Қаҷондан буён Ҳалима Ҳудойбердиева ижоди хакида ёзини кўнглинигизга тугиб юрибсиз, — дедим умр ўйлодимга, — ёзадиган

хонаси келди. Икки ёти бир бутун бўладиган пайтимиз эшик кокиб туриди. Мен унинг ҳаётидан, сиз унинг ижодидан сўз очайлик. Ёзиларининг китобигизни киритаман.

Ёзи таътил пайти дала ховлимига — Хумсонга жўнаб кетдик. Мен айонимизда, Тилаб Махмуд ховлими этагидаги ёнғок остидаги сўрида ишлаптимиз. Хумсонда икки ой юшаган бўйлас, кунларимиз, ойларимиз, ойларимиз Ҳалима ҳаёти, шахсияти, дарду армони, ўйлари билан ўтди хисоб. Дала ховлимидан кайтаётганимизда “Ҳалима” номли китобим поёнига етиб колган, Тилаб Махмудининг “Буюқ күшлар Ҳалима Ҳудойбердиеваси оғонимда” деб номланган маколаси тайёр бўлганди. Шахгарга қайтишимиз билан бу кўшиқдан Ҳалимани ҳам баҳраманд этдик.

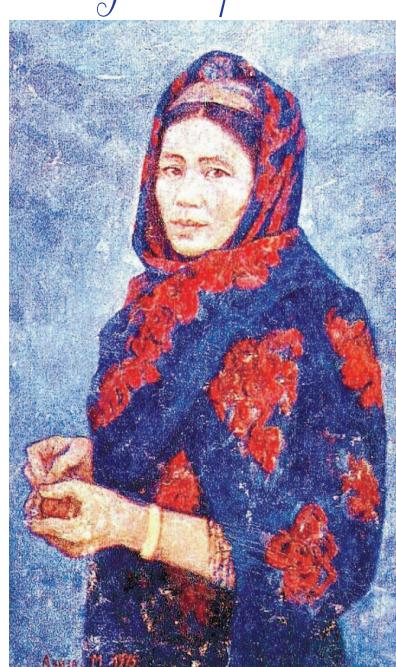
ГАЛЕРЕЯ:

Oybek (1983).

Sahiylik (1990).

Raҳimahon (1975).

Адашмасам, ўн йилча аввал Рамазон ойи авжи сараторнга тўғри келди. Бүгдой пишган, зардолилар рўмол ёйгандай пишиш, тагига тўқилиб ётиди. Тўплондарден ибтидо олувчи Оккапчигай канал тошкиниб оқади, Сурхоннинг бешта туманига хаёт улашади бу канал. Шу канал бўйида бобом – отамнинг акаси билан тол соясида ўтирибмиз. Иккимиз хам рўздормиз. Мен ўттиздан ошганман, бобом тўқсоннинг устида.

– Бу канални гўринг нурга тўлгур Абдувайт Каримов деган обком очган эди. Оёғига латта этик кийиб, тупроқни оралаб ўзи бош бўлган эди. Уйинг куйур Гдляннинг каҳрига учраб жувонмаг бўлиб кетди бечора...

Боғо Сурхондарё вилоятининг шўро замонидаги раҳбари Абдувоҳид Каримов ҳакига дус килиб, юзига фотixa тортиб кўйди. Уйинг куёшда қорайб, рўза сабаб қавариб-гезариб кетган чехрасига, лаблига бўқдим.

Шу бобомизнинг номозомдан кейин тоғи қочди. Биз ҳам чопиб бордик. Нимадир ёқмаганини, усти-устига кайт қиласверди. Иссиги кўтарилиди. Бизнинг аёл – маҳаллий ҳамширамиз қандайдир дори-порилар ҳам ичирди отаҳонга. Бобом ярим соатларда ўзига келди. "Хайрият", деб тарқала бошлидик. Шу пайт мен чалканча ётган бобомнинг юзига энгашиб:

– Бобо, энди, эргдан бошлаб рўза тутманг. Чарбаб коласиз. Сўнг

РАМАЗОН ТУХФАСИ

согайсангиз, тутиб берасиз-да... – дедим.

Бобом истехзо аралаш жавоб килид:

– Бу ганингиз ҳам матькул, улим...

Бу дегани у менинг гапимнирад эттанини билдиарди. Бизнинг савол-жавобга момомиз – бобонинг камтири араласиди:

– Бу чол ўлсам рўзасини очмайди,

– деди момо жаҳл билан. – Бир йили

Зовошибди отдан учиб оек-кўли сингандаям рўзани очмабеди.

– Ха, у пайтлар жигит бўлганда,

– дедим бобомни кўндириш умидида ва давом килдим: – Энди сал-пал қариенти.

БАНДАЛИК НАДУР?

Бобом овоз берди:

– Бориб ётинглар, майли тутмайман... Мен бу гапга ишониб ўрнимдан кўзгалдим.

Сахарлик килиб бўлгач бобомларнинг ўй томонга келсан, бобом хумдай бошини кўйига эгиб, катта товокодаги катника нон тўғраб еб ўтирибди.

– Бу нима қилганингиз, бобо? – дедим.

– Бориб ухла. Эртага бўгдой чикарасан даладан. Тилинг осилиб колади. Индамай изимга кайтдим.

Ўша куни ҳам жума эди, адашмасам. Жуда иссик бўлди. Акам билан иккаламиз Жўра аканинг тракторида уч тележка галла чикардик. Бўларимча бўлдим. Бобом айттандай, тилим осилиб колди.

Пешиндан сўнг бобомнинг Тошкентда яшайдиган катта ўғли келди. Бобомларницида бир кўй сўйишди. Ифтторга ҳаммамиз уларнинг уйига йигилди.

Оғизлар очилиб, одамларга жон кириб колди. Қайнатма шўрвани еб бўлгач, тўрда ўтирган бобом даврага карата шундай хитоб килид:

– Энди, жигитлар, бир карз гап бор. Неча кунлик умримиз бор – Ҳудо билади. Айтгиб қолайдик!

Хамма сомеъ бўлди.

– Шойир кани, келганим?

– Ҳов, бобо! Шу ердаман, – дедим бир нарсадан хавотир бўлиб.

– Ҳудо бизларни яратиб, одам килиб кўйди. Кўнгизми, бир парча тошим килиб яратмади. Шунинг ўзи учун ҳам калламиз саждадан кўтарилмай ўтсан озлик килади. Бехисот шукрлар бўлсан! Шундай бўлгандан кейин, иссиги, совуғига чидамасак, қасалига сабр кильмасак, ким бўламиш? Бандалик шундай бўладими? Рўзанинг хисоби Қиёматда бўлак бўлади. Тушундингизми, шайир?

– Ҳа, тушундим.

– Тушунган бўлсангиз, оқшомгидай олдимни кесиб ўтманг, гап ўргатманг бизга!

– Хўп бўлади!

– Отангизга раҳмат!

Бу гап мени тош супанинг метин ерига киритиб юбораётди. Жикка терга ботдим. Қаттиқ "мушт" егандим. Майшиб кетдим.

Шу-шу инсоннинг Парвардигор кошидаги қиммати, бандалиги ҳакида ўйласам, бобом кўз олдимга келади. У киши, икки ийл аввал 94 ёшида кайтиши килдилар!

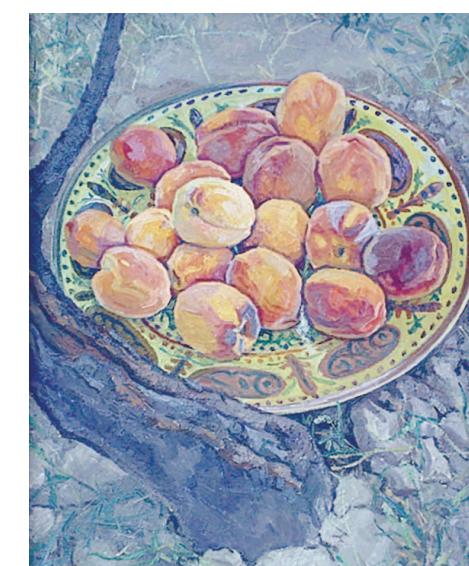
Шодмонқул САЛОМ

ЎЗБЕКИСТОН БАДИЙ АКАДЕМИЯСИ ФАОЛИЯТИДАН

Ўзбекистон Бадиий академиясининг Кўргазмалар залида очилган экспозиция "Хотира ва кадрлараш" кўннига бағишиланди. Унда Иккимич жаҳон уруши катнашчиси, расом Евгений Гадецкийнинг ижо-

кунига бағишиланди. Унда Иккимич жаҳон уруши катнашчиси, расом Евгений Гадецкийнинг ижо-

гўзалликка бўлган мухаббатни, ҳаётсеварликни тарбиялашга муносабиҳ хисса кўшди.

Сарвара ҚОСИМОВА

Таваллуд кунлар

Хамид Раҳимов – 15 май (1927-1977) – композитор, дирижёр, Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби.

Шариф Азимов – 15 май (1954) – куол, Ўзбекистон Бадиий академияси ҳақиқий атzozi.

Фатхулла Масудов – 16 май (1963-2020) – актёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист.

О'zbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент - 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Электрон почта манзили: uzas.gzt@mail.ru

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
Ҳамкоримиз:
jizzo akfa

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-57-42 Санъат бўлими: 233-56-40 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Таҳририятга келган кўлъезмалар таҳтид этилмайди ва муаллифларга

қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланниш мумкин.

Масъул котиб: Асрор СУЛАЙМОНОВ

Навбатчи мухаррир: Ҳумоюн АКБАРОВ

Сахифалович: Зафар РЎЗИЕВ

Газета 2014 йил 26 ноябрда Ўзбекистон Республикаси

Президенти Администрацияси хузуридан Ахборот ва оммавий

коммуникациялар агентлигидан томонидан

0283 ракам билан бўлганда олинган.

Адади - 2858. Бюджети Г - 544.

Ҳажми - 3 босма табоб, А-2.

Нашир кўрсатчи - 222.

Ташкилотгар учун - 223. 1 2 3 4 5 6

Босишига топшириши вакти - 21.00.

Босишига топшириши вакти - 21.30.

91772185164000

Назира МАТЯҚУБОВА

ЧУРУШ КЎРГАН ПОЧТАЧИ

Бола эдик, гир атроф жиёда,
Ўнкир-чўнкир қишлоқнинг ичи.
Газет тарқатарди уйма-уй,
Бир кўли йўқ кекса почтачи.

Катта сумка қўлсиз елкада,
Сигмай борар газет тахлами.
Чопар эдик олдига унинг,
Хар кимда биррайхон боғлами.

Чуғурламиз: Кўйингиз кани?
Бетоқатмиз, сўрайверамиз.
Сакраб-сакраб ўша қўли йўқ,
Елкасига карайверамиз.

Гоҳи койиб колади бизни,
Қулогимиз кўяди бураб.
Урмокчидай бўлади гоҳи,
Газетларни ўқловдай ўраб.

Сўнг сўз бошлар, ўйчан ва хомуш,
– Мен химоя қиlldим элимни.

Ва бир куни шиддатли жантда,
Гитлер юлиб олди кўлимни.

Бироқ асло бўш келганим йўқ,
Миннату иллатдан мосуво.
Ўзи кирган хар хонадонга,
Тинчлик сўраб қиларди дуо.

...Бир кун тонгда одамлар ғамгин,
Ўтаверди бошин жам эта,
Қишлоқдаги бирорта уйга
Келмай қолди шу кун газета.

Дам урушиб, дам койиса хам,
Бола борки, у маҳтал эди.
Бизлар учун тўртта мучаси,
Бутлардан ҳам мукаммал эди.

На ўғил, на қизиз хокисор,
Балки, кетди қалбидаги тугун.
Ўша жангчи овулдошимини,
Бир эсладим, ёд этдим бугун!

Қорақалпоғистон

БАРДАВОМ АНЪАНАЛАР

ТАДБИР

Куни кечаси Юнус Ражабий номидаги Ўзбек миллий мусика санъати институтида "Ёш мақом ижрочилири" Республика кўриктанлови бўлиб ўтди. Танлов Ўзбек мусика ижрочилиги маданиятини янада юксак даражага кўтариб, миллий мақом санъатини дунё саҳналарига олиб чиқиши, иктидорли ёшларни кашф этиши, рағбатлантириш ва уларнинг ижодини тарғиб этиши максадида ўтказилди.

Танлов шартига кўра, мақом хонандалиги (аёл ва эркак овоз) хамда мақом чолгу ижрочилиги йўналишларида иштироқчилар ўз маҳорат ва иктидорларини намоён этишиди. Аёл овози ўйналишида Фотима Искандарова, Гулчирой Бахшиллоева биринчи, Адолат Исмоилова, Малихаон Мамадолимова иккинчи, Азиза Давронова, Малика Фармонова учинчи ўринга сазовор бўлди. Эркак овози ўйналишида эса Лазизбек Мухторов, Аббоқон Гаппоров биринчи, Сайдмурод Топилдиев, Алибек Сафарбоев иккинчи, Дониёр Назаров, Максад Жабборов учинчи ўринга мунособи топилиди.

Миллий чолгулар ижрочилиги бўйича эса Лочинбек Мўминов, Ифтихоржон Д